YOŞLAR ORASIDA TADBIRKORLIK KÖNIKMALARINI ŞAKLLANTIRIŞNING ZAMONAVIY USULLARI

Sirdaryo viloyati Yangiyer Şahar texnikumi
Biznes asoslari fani öqituvçisi
Nasirova Gulçehra Şovkatjonovna

Annotatsiya.

Uşbu maqolada yoşlar orasida tadbirkorlik könikmalarini şakllantirişning zamonaviy usullari, ularning iqtisodiy tafakkurini rivojlantiriş, mustaqil qaror qabul qiliş, biznes loyihalarini işlab chiqiş va amaliy faoliyatga tayyorlaş masalalari yoritilgan. Şuningdek, ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar, raqamli vositalar va amaliy maşğulotlardan foydalanişning ahamiyati tahlil qilingan.

Kalit sözlar: yoşlar, tadbirkorlik, biznes, iqtisodiy savodxonlik, innovatsion texnologiyalar, biznes loyiha, moliyaviy savodxonlik, kasbiy könikma, zamonaviy ta'lim, raqamli iqtisodiyot.

KIRIŞ

Bugungi globallaşuv va raqamli iqtisodiyot şaroitida yoşlarning tadbirkorlik faoliyatiga qiziqişini oşiriş, ularda zamonaviy biznes yuritiş könikmalarini şakllantiriş muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Tadbirkorlik nafaqat iqtisodiy faoliyat turi, balki insonning mustaqil fikrlaşi, taşabbuskorligi, mas'uliyati va ijodiy yondaşuvini namoyon etuvchi muhim faoliyat yöna lişidir.

Yoşlar jamiyatning eng faol va istiqbolli qatlami bölib, ularning iqtisodiy bilimlari va tadbirkorlik salohiyatini rivojlantiriş mamlakat iqtisodiy taraqqiyotiga xizmat qiladi. Şu sababli ta'lim muassasalarida yoşlarni biznes faoliyatiga tayyorlaş, ularga tadbirkorlik asoslarini ö rgatiş va amaliy könikmalarni şakllantiriş dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Tadbirkorlik könikmalariga ega bö lgan yoşlar kelajakda nafaqat öz biznesini taşkil etiş, balki yangi iş örinlarini yaratiş, iqtisodiy faollikni oşiriş va jamiyat rivojiga hissa qöşiş imkoniyatiga ega böladilar.

YOŞLAR ORASIDA TADBIRKORLIK KÖNIKMALARINI ŞAKLLANTIRIŞNING AHAMIYATI

Tadbirkorlik könikmalarini şakllantiriş yoşlarning iqtisodiy mustaqilligini ta’minlaş, ularni kelajakdagi mehnat faoliyatiga tayyorlaş va zamonaviy bozor talablariga moslaştirişda muhim örin tutadi.

Tadbirkorlik faoliyati yoşlarni quyidagi fazilatlar asosida tarbiyalaydi:

- Mustaqil fikrlaş va qaror qabul qiliş.
- Taşabbuskorlik va mas’uliyat hissi.
- Moliyaviy savodxonlik va mablağlarni to‘ğri boşqariş.
- Yangilik yaratiş va innovatsion fikrlaş.
- Muammolarni tahlil qiliş va ularga yechim topiş.
- Jamoada işlaş va muloqot madaniyati.
- Tavakkalchilikni baholaş va strategik rejalaştiriş.

Mazkur fazilatlar yoşlarning nafaqat tadbirkorlik faoliyatida, balki kundalik hayotida ham muvaffaqiyatga erişişiga yordam beradi.

TADBIRKORLIK KÖNIKMALARINI ŞAKLLANTIRIŞNING ZAMONAVIY USULLARI

Hozirgi davrda yoşlarni tadbirkorlikka öqitişda an’anaviy ta’lim usullari bilan bir qatorda innovatsion pedagogik yondaşuvlardan foydalaniş muhim hisoblanadi. Bunday yondaşuvlar nazariy bilimlarni amaliy faoliyat bilan boğlaş imkonini beradi.

1. Loyiha asosida öqitiş Metodi

Loyiha asosida öqitiş yoşlarning mustaqil ravişda biznes ğoyalarini işlab chiqişi va ularni amaliyotga tatbiq etişiga yordam beradi. Uşbu metod orqali öquvchilar kichik biznes loyihalarini yaratiş, xarajatlarni hisoblaş, daromadni rejalaştiriş va bozor talabini örganişni ö rganadilar.

Masalan, öquvchilar kichik işlab chiqariş korxonasi, internet-dökon yoki xizmat körsatiş markazi faoliyatini taşkil etiş böyicha loyiha işlab chiqişlari mumkin.

2. Interaktiv ta’lim metodlaridan foydalaniş

Interaktiv metodlar yoşlarning dars jarayonidagi faolligini oşiradi. Jumladan, “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Muammoli vaziyat”, “Bahs-munozara” va “Biznes öyini” kabi metodlar tadbirkorlik fanlarini öqitişda samarali hisoblanadi.

Uşbu metodlar orqali yoşlar turli iqtisodiy vaziyatlarni tahlil qiliş, öz fikrlarini asoslaş va jamoaviy qaror qabul qiliş tajribasiga ega böladilar.

3. Biznes öyinlari va simulyatsiya metodlari

Biznes öyinlari yoşlarni real tadbirkorlik faoliyatiga yaqinlaştiradi. Bunda öquvchilar tadbirkor, menejer, marketolog yoki moliyaviy mutaxassis rolini bajaradilar.

Masalan, öquvchilar örtasida şartli korxona taşkil etilib, uning mahsulot işlab chiqarişi, narx belgilaşi, reklama faoliyati va daromad-xarajatlari boşqariladi.

Bu metod yoşlarning amaliy fikrlaşini rivojlantiradi hamda biznes jarayonlarini çuqurroq tuşunişiga yordam beradi.

4. Raqamli texnologiyalardan foydalaniş

Raqamli texnologiyalar zamonaviy tadbirkorlikning ajralmas qismiga aylanmoqda. Yoşlarni elektron tijorat, internet marketing, ijtimoiy tarmoqlarda reklama qiliş, onlayn tölov tizimlari va raqamli biznes platformalaridan foydalanişga ö r gatiş zarur.

Şuningdek, sun’iy intellekt vositalari yordamida biznes ğoyalarini tahlil qiliş, bozor talabini örganiş, reklama matnlarini tayyorlaş va biznes rejalar işlab chiqiş imkoniyatlari mavjud.

Bunday texnologiyalar yoşlarning zamonaviy iqtisodiy muhitga moslaşişiga

yordam beradi.

5. Mentorlik va tajriba almaşiş usuli

Tadbirkorlik sohasida muvaffaqiyatga erişgan insonlarning tajribasini örganiş yoşlar uçun muhim amaliy ahamiyatga ega. Şu maqsadda ta’lim muassasalarida tajribali tadbirkorlar bilan uçraşuvlar, seminarlar, mahorat darslari va davra suhbatlarini taşkil etiş maqsadga muvofiqdir.

Mentorlik orqali yoşlar biznesni taşkil etiş, mijozlar bilan işlaş, moliyaviy muammolarni hal qiliş va raqobat şaroitida faoliyat yuritiş böyicha bilimlarga ega böladilar.

TA’LIM MUASSASALARIDA TADBIRKORLIK TA’LIMINI RIVOJLANTIRIŞ

Yoşlar orasida tadbirkorlik könikmalarini samarali şakllantirişda professional ta’lim muassasalari, texnikumlar, kollejlar va oliy ta’lim taşkilotlarining örni katta.

Ta’lim jarayonida “Biznes asoslari” fanini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida taşkil etiş, öquvchilarning nazariy bilimlarini amaliy maşğulotlar bilan mustahkamlaş lozim.

Buning uçun quyidagi işlarni amalga oşiriş mumkin:

- Ta’lim muassasalarida biznes klublarini taşkil etiş.
- Yoşlar örtasida biznes ğoyalar tanlovlarini ötkaziş.
- Kichik biznes loyihalarini işlab chiqiş böyicha maşğulotlar taşkil etiş.
- Tadbirkorlar bilan amaliy uçraşuvlar ötkaziş.
- Moliyaviy savodxonlik böyicha treninglar taşkil qiliş.
- Elektron tijorat va internet marketing asoslarini ö rgatiş.
- Yoşlarning startap loyihalarini qöllab-quvvatlaş.

Bunday tadbirlar yoşlarning tadbirkorlikka bö lgan qiziqişini oşiradi va ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatiga ijobiy ta’sir körsatadi.

YOŞLAR TADBIRKORLIGIDA MOLIYAVIY SAVODXONLIKNING ÖRNI

Tadbirkorlik faoliyatini muvaffaqiyatli taşkil etiş uçun moliyaviy savodxonlik muhim ahamiyatga ega. Moliyaviy savodxonlik yoşlarning daromad va xarajatlarni rejalaştiriş, mablağlarni tejaş, investitsiya imkoniyatlarini baholaş va moliyaviy xavflarni tuşunişiga yordam beradi.

Yoş tadbirkorlar biznes faoliyatini boşlaşdan oldin dastlabki kapital, işlab chiqariş xarajatlari, mahsulot tannarxi, sotuv narxi va kutilayotgan foydani hisoblaşni bilişlari zarur.

Şuningdek, biznes-reja tuziş tadbirkorlik faoliyatining muhim bosqiçlaridan biridir. Biznes-rejada faoliyatning maqsadi, bozor imkoniyatlari, raqobatçilar, moliyaviy hisob-kitoblar va rivojlaniş istiqbollari aks ettiriladi.

Şu bois ta’lim jarayonida yoşlarning moliyaviy bilimlarini oşirişga alohida e’tibor qaratiş lozim.

ZAMONAVIY TADBIRKORLIKDA INNOVATSION YONDAŞUVLAR

Bugungi kunda innovatsion texnologiyalar tadbirkorlik faoliyatining rivojlanişiga katta ta’sir körsatmoqda. Ayniqsa, internet savdosi, mobil ilovalar, sun’iy intellekt, elektron tölovlar va raqamli marketing vositalari biznes yuritiş imkoniyatlarini kengaytirmoqda.

Yoşlar uşbu texnologiyalardan foydalaniş orqali kam xarajat bilan biznes boşlaş, keng auditoriyaga chiqiş va mahsulotlarini internet orqali sotiş imkoniyatiga ega böladilar.

Masalan, ijtimoiy tarmoqlar orqali mahsulotlarni reklama qiliş, internet-dökon

taşkil etiş, onlayn xizmatlar körsatiş va raqamli mahsulotlar yaratiş yoşlar uçun yangi tadbirkorlik yöna lışlarini oçib bermoqda.

Innovatsion yondaşuvlarning yana bir muhim jihati şundaki, ular yoşlarning ijodkorligi va yangilik yaratiş qobiliyatini rivojlantiradi.

YOŞLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRIŞDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI

Yoşlar orasida tadbirkorlik faoliyatini rivojlantiriş jarayonida ayrim muammolar ham uçrab turadi. Jumladan, biznes yuritiş böyicha amaliy tajribaning yetişmasligi, boşlangiç mablağning çeklanganligi, bozor talabini yetarlicha bilmaslik va moliyaviy savodxonlikning pastligi şular jumlasidandir.

Uşbu muammolarni bartaraf etiş uçun quyidagi çora-tadbirlarni amalga oşiriş zarur.

Birinçidan, ta’lim muassasalarida tadbirkorlik fanlarini amaliy maşğulotlar bilan boyitiş lozim.

Ikkinçidan, yoşlarning innovatsion biznes ğoyalarini qöllab-quvvatlaş va ularni rivojlantiriş uçun zarur maslahat xizmatlarini taşkil etiş kerak. Uçinçidan, yoş tadbirkorlar uçun moliyaviy savodxonlik, marketing va biznes boşqaruvi böyicha maxsus treninglar ötkaziş maqsadga muvofiq. Törtinçidan, ta’lim muassasalari va tadbirkorlik subyektlari örtasidagi hamkorlikni mustahkamlaş zarur.

Beşinçidan, yoşlarning startap loyihalarini tanlovlar, innovatsion markazlar va biznes inkubatorlar orqali rivojlantirişga kömaklaşiş lozim.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, yoşlar orasida tadbirkorlik könikmalarini şakllantiriş mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanişida muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy ta’lim metodlari, innovatsion texnologiyalar, loyiha asosida öqitiş,

biznes öyinlari va mentorlik tizimi yoşlarning tadbirkorlik salohiyatini rivojlantirişda samarali vositalar hisoblanadi.

Ta'lim muassasalarida tadbirkorlik ta'limini amaliy faoliyat bilan uyğunlaştiriş orqali yoşlarning mustaqil fikrlaşi, iqtisodiy bilimlari, moliyaviy savodxonligi va taşabbuskorligini rivojlantiriş mumkin.

Ayniqsa, raqamli iqtisodiyot şaroitida yoşlarni zamonaviy biznes texnologiyalaridan foydalanişga ö rgatiş, ularning innovatsion ğoyalarini qöllab-quvvatlaş va tadbirkorlik faoliyatiga keng jalb etiş dolzarb vazifalardan biridir.

Şunday ekan, yoş avlodda tadbirkorlik madaniyatini şakllantiriş, ularni mustaqil biznes yuritişga tayyorlaş va iqtisodiy faolligini oşiriş kelajak taraqqiyotining muhim omillaridan biri bölib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toşkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – 2020.
3. Drucker P. F. Innovation and Entrepreneurşip. – New York: Harper Business, 2006.
4. Hisrich R. D., Peters M. P., Şepherd D. A. Entrepreneurşip. – McGraw-Hill Education, 2017.
5. Kuratko D. F. Entrepreneurşip: Theory, Process, Practice. – Cengage Learning, 2016.
6. OECD. Entrepreneurşip Education: A Road to Success. – Paris.
7. UNESCO. Education for Sustainable Development: A Roadmap. – Paris, 2020.